

Geelsterren – bijzondere stinzeplanten

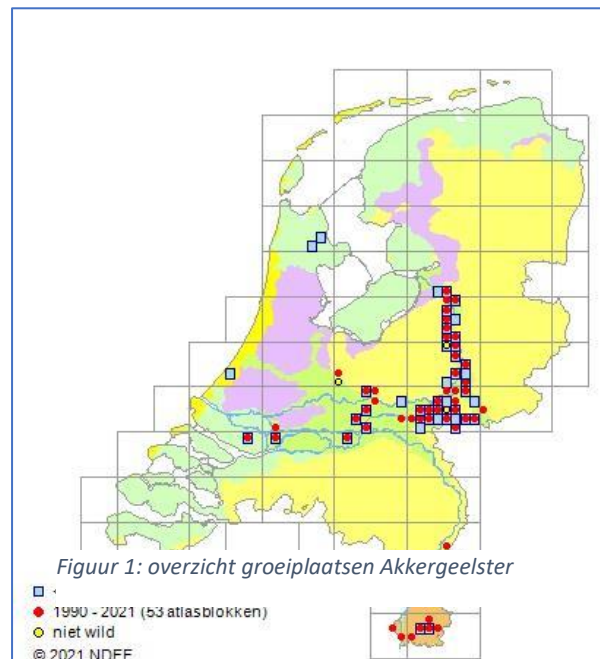
Adrie Hottinga

Geelsterren zijn mysterieuze bolgewassen zonder opvallende bloeiers maar met grasachtige bladeren en gele stervormige bloemen. Geelsterren worden hierdoor gemakkelijk over het hoofd gezien, omdat de grasachtige bladeren verward worden met straatjesgras. Enige planten kennis is wel vereist om de drie soorten geelsterren op naam te brengen.

De meest algemene is de Weidegeelster, gevolgd door de Akkergeelster en dan de zeldzame Bosgeelster. Bosgeelsterren groeien voornamelijk in natuurreervaten (beekdalen) en zijn niet bedreigd. Dat geldt wel voor de Weide- en de Akkergeelster, omdat deze soorten voornamelijk groeien in tuinen en onder heggen en op taluds in het boerenland. Weide- en akkergeelster vinden we op oude groeiplaatsen onder oud zwaar geboomte met weinig grasgroei in het vroege voorjaar. Wanneer bijvoorbeeld oude bomen door ouderdom afsterven en het zonlicht de bodem bereikt, verdwijnen deze zeldzame bolgewassen vaak.

Gedurende eind jaren zeventig heb ik alle kerkhoven, pastorietuinen en oude boerenhoeven tussen Zalk en Deventer bezocht en geelsterren geïnventariseerd. Ook heb ik boerenland bezocht langs de IJsseldijken. Na 40 jaar zijn er veel groeiplaatsen van verdwenen door gewijzigd landgebruik en intensivering. Dit geldt ook voor de Akkergeelster die ik voornamelijk vond onder oud geboomte bij kerken en boerenhoeven. Op tal van locaties zijn oude bruine beuken van circa 200 jaar doodgegaan en is de groeiplaats verloren gegaan. Deze groeiplaats onder bruine beuken is kenmerkend voor de Akkergeelster.

Op het kaartje is de verspreiding van Akkergeelsterren afgebeeld; het IJsseldal herbergt één van de belangrijkste groeiplaatsen van ons land.

Na deze “sombere” inventarisatie van deze interessante stinzeplant wil ik een en ander relativeren. Stinzeplanten zijn cultuur gerelateerde soorten en door menselijk gedrag in het tuinmilieu terecht gekomen. Wij zijn dus in staat om via gericht beheer deze bijzondere stinzesorten te helpen om te overleven in de veelal grote tuinen bij de IJsselhoeven. Wel moeten we bedenken dat door onbekendheid van deze soort veel geelsterren door gebruik van herbiciden en schoffelen geruisloos verdwijnen. Wellicht dat de aandacht die de Stichting IJsselhoeven nu besteedt aan stinzeplanten bij kan dragen aan het behoud en herstel van geelsterren. Ik ben heel erg benieuwd hoeveel groeiplaatsen er van de Weide- en Akkergeelster gemeld zullen worden tussen Zalk en Deventer (mijn voormalig onderzoeksgebied).

Akkergeelster bij NH kerk in Terwolde, nog niet in bloei

Weidegeelster bij boerderij Blankemate in Nijbroek